

Sa zvijezdom na čelu, sa iskrom u oku gazi stazom varke, mrtvi Ujevića;

Na grobu Tina Ujevića

Savinja zimska magla nadnela se nad Mirogoj. Koračamo lagano, nogu pred nogu; naši prijatelji — mladi zagrebački pisci govore o svojim teškoćama u pogledu izdavanja knjiga. Plavi tramvaj stušio bi se, pored nas, niz brdo, prema gradu, ali ga dve stvari zadržavaju: nedavna saobraćajna nesreća i — magla.

Prolaze ljudi, slušam neobični ali prijatni zagrebački žargon i sećam se stihova Bore Pavlovića o Zagrebu:

„Ova ulica vodi ovamo
Ona onamo“

Ali — mi smo se uputili na grob Tina Ujevića. Zagrepčani nam rekao: „Za strane diplomatice postoji grob Neznanog junaka, a za sve prijatelje poezije postoji grob Tina Ujevića.“

Jedina žena među nama, pesnikinja kupuje na evečarnici veliki buket evečica. Za Tina.

Slušam je.

— Idemo na Tinov grob, kaže.

A evečarka:

— Na Tinov grob? Staviću vam u buket malo borovine. On je voleo mriš borovine.

Kada smo prešli arkade, bili smo već na groblju. Ali sada je iskrsla nova teškoća: u magli je bilo teško pronaći svežu humku zemlje.

Radnici u plavim kombinezonima nešto kopaju: grob. (Svakog dana po neko umre). Prilazimo im učitivo.

— Oprostite, gde se nalazi grob pesnika Tina Ujevića?

— Tinov grob? — Jedan od radnika ostavlja kramp i polazi sa nama. — Hajdete, ja ću vas odvesti. Magla je, nećete se snaći.

Nešto kasnije, na samom grobu novosadjanin Feher Ferenc, pokušao je da ovom radniku da napojnicu i — radnik je nestao u magli, pre nego što je Feher uspeo da otvorí novčanik.

Sveža humka zemlje: Tin. I. tabla: najkonvencionalniji tekst. Ništa više.

Cveće na grobu uvenulo.

Da li je veliki Tin zbilja zaboravljen?

Slušam zagrepčane:

— Da ste samo bili na Tinovom sprovodu. Ni jedne tople reči ne rekose o

našem Tinu. Samo konvencionalne fraze. Prazne. A on to nije zasluzio. On, Tin, Izuzetak su samo učinili O. Davič i Z. Tomićić. Hvala im!

— ... Eh, jedni Tin! Mislim da bi on najsrećniji bio da je ovamo, na groblje, mogao da se dovuće sam, bez ličje pomoći.

— ... Predosećajući svoj kraj, Tin je zadnjih dana mnogo pisao prijateljima. Kada sam ga jednom obišao u bolnici, dao mi je jednu dopisnicu da je bacim u poštansko sanduče. (Bila je upućena nekome u Split). Posle toga me je neprestano zapitkivao da li sam tu dopisnicu zaista poslao.

Stojimo kraj sveže humke, stojimo — bez reći. O čemu to mislimo? Možda u sebi ponavljamo stihove iz „Svakidašnje jadikovke“? Možda, ko zna?

* * *

U stanu književnika Zvonimira Goloba video sam sitan i brižljiv Tinov rukopis. Latinica, plavo mastilo. To je zbirka pesama, koju je Tin, u danima nerazdvojenog drugarstva, poklonio mladom Golobu da je izda posle njegove smrti.

U nekom zagrebačkom bifeu, Tin je jedne zime izgubio tašnu sa rukopisima. Kažu, da su unutra bile tri knjige pesama spremne za štampu. Gde su danas te pesme? Da si sa bar dospele u ruke nekog ljubitelja poezije? Ako su tamo, onda je sve u redu. A ako nisu...?

Pričao nam je književnik Novak Simić: U zadarskoj biblioteci otkriven je dosad nepoznat dokument o Tinu. Optužuju ga austrougarske vlasti da je opasan po režim. Sumnjuju u njega da će izvršiti atentat na neku veliku političku zver.

Jedna mlada zagrebačka pesnikinja priča: Sećam se Tinovog sprovoda. Mnoga sam sprovoda videla, ali još nisam videla da na jednom sprovodu toliko mladih ljudi plaču. Muškarci naročito. Na sprovodu Tina Ujevića mnogi muškarci su plakali.

* * *

Nekada je, u Zagrebu, postojao Augustin-Tin-Ujević. Pesnik i boem. Danas više njega nema. Postoji samo sve-

ža humka zemlje na mirogojskom groblju, i tabla sa koje će prva kiša izbrisati slova. Tinov grob je srušen u XVIII. parceli groblja na Mirogoju između dve ko zna čije betonske grobnice.

Ali, u tom istom Zagrebu, Tinovom Zagrebu, među mlađim ljudima naročito, postoji jedno ime, koje se izgovara kao molitva.

Ime: Veliki Tin.

MIODRAG TODOROVIĆ

Dogreb

Optužujem ovu planinu,
ovaj plać ptica,
ovaj kovčeg napunjeno ledom
i voskom
na poslijednjoj brani svemira,
okrivljujem ovu crkvu
za ravnodušnost pred umiranjem,
za zvona koja štapovima od željeza
probodaju mrtve grane lipe,
za smijeh pred ženama
koje su omotane pepelom.

Optužujem hladnoću rastanka
kazaljka,
što živi u nestalnosti sunčenih
i svoje glasne korake
pred kućom po kojoj raste smola
i grazničari farovi krvi,
optužujem i ranjavam cvijeće
u izložima velikih oltara,
u povorkama gline,
u čaši od leda,
u mom sjećanju.

IRENA VRKLJAN

